Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)

den 25 november 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Konkurrens – Artikel 102 FEUF – Missbruk av dominerande ställning – Begreppet oskäliga priser – Organisation för kollektiv förvaltning av upphovsrätter – Faktisk monopolställning – Dominerande ställning – Missbruk – Framförande av musikaliska verk under musikfestivaler – Taxa som grundas på bruttointäkterna från försäljningen av inträdesbiljetter – Rimligt förhållande till den tjänst som upphovsrättsorganisationen tillhandahåller – Fastställande av vilken del av upphovsrättsorganisationens musikrepertoar som faktiskt har framförts”

I mål C-372/19,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Ondernemingsrechtbank Antwerpen (Handelsdomstolen i Antwerpen, Belgien) genom beslut av den 28 februari 2019, som inkom till domstolen den 10 maj 2019, i målet

Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM),

mot

Weareone.World BVBA,

Wecandance NV,

meddelar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden E. Regan, domstolens ordförande, tillika tillförordnad domare på femte avdelningen, K. Lenaerts samt domarna M. Ilešič (referent), C. Lycourgos och I. Jarukaitis,

generaladvokat: G. Pitruzzella,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 27 maj 2020,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) genom B. Michaux, O. Sasserath, G. Ryelandt, E. Deturck och J. Vrebos, advocaten,

– Weareone.World BVBA genom C. Curtis, E. Monard och K. Geelen, advocaten,

* Rättegångsspråk: nederländska.

– Wecandance NV, genom P. Walravens, T. De Meese och C. Lebon, advocaten,

– Belgiens regering, genom J-C. Halleux, S. Baeyens, L. Van den Broeck och C. Pochet, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av P. Goffinet och S. Depreeuw, advocaten,

– Frankrikes regering, genom P. Dodeller, A.-L. Desjonquères och A. Daniel, samtliga i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom J. Samnadda, F. van Schaik och C. Zois, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 16 juli 2020 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 102 FEUF, i förekommande fall jämförd med artikel 16 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/26/EU av den 26 februari 2014 om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (EUT L 84, 2014, s. 72).

2 Begäran har framställts i två mål mellan, å ena sidan, Belgische Vereniging van Auteurs och Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) och, å andra sidan, Weareone.World BVBA och Wecandance NV. Målen rör de upphovsrättsavgifter SABAM krävt av Weareone.World BVBA och Wecandance.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

3 Skäl 8 i direktiv 2014/26 har följande lydelse:

”Syftet med detta direktiv är att uppnå samordning av de nationella bestämmelserna om hur kollektiva förvaltningsorganisationer får inleda sin verksamhet för att förvalta upphovsrätt och närstående rättigheter, om styrelseformerna för dessa organisationer och om ramen för kontroll av deras verksamhet …”

4 I artikel 16 i direktivet, vilken har rubriken ”Licensiering”, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska se till att de kollektiva förvaltningsorganisationerna och användarna förhandlar om licensieringen av rättigheter i ärligt uppsåt. Kollektiva förvaltningsorganisationer och användare ska förse varandra med all nödvändig information.

2. Licensieringsvillkoren ska baseras på objektiva och icke-diskriminerande kriterier. …

Rättighetshavare ska få skälig ersättning för användningen av rättigheterna. Tarifferna för ensamrätter och rättigheter till ersättning ska vara rimliga i förhållande till bland annat det ekonomiska handelsvärdet för användningen av rättigheterna, med beaktande av arten och användningsområdet

för verk och andra alster, samt i förhållande till det ekonomiska värdet för de tjänster som den kollektiva förvaltningsorganisationen tillhandahåller. Kollektiva förvaltningsorganisationer ska informera den berörda användaren om de kriterier som använts för fastställandet av tarifferna.

…”

Belgisk rätt

5 Direktiv 2014/26 införlivades med belgisk rätt genom Wet van 8 juni 2017 tot omzetting in Belgisch recht van de richtlijn 2014/26/EU van het Europees parlament en de Raad van 26 februari 2014 betreffende het crétieve beheer van auteursrechten en naburige rechten en de multiterritoriale licentieverlening van rechten inzake muziekwerken voor het online gebruik ervan op de interne markt (lag av den 8 juni 2017 om införlivande med belgisk rätt av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/26/EU av den 26 februari 2014 om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden) (*Belgisch Staatsblad* av den 27 juni 2017, s. 68276).

6 Genom artikel 63 i denna lag ändrades artikel XI.262 i ekonomilagen på följande sätt:

”§ 1. Licensieringsvillkoren ska baseras på objektiva och icke-diskriminerande kriterier. …

Rättighetshavare ska få skälig ersättning för användningen av rättigheterna. Tarifferna för ensamrätter och rättigheter till ersättning ska vara rimliga i förhållande till bland annat det ekonomiska handelsvärdet för användningen av rättigheterna, med beaktande av arten och användningsområdet för verk och andra alster, samt i förhållande till det ekonomiska värdet för de tjänster som förvaltningsorganisationen tillhandahåller. Förvaltningsorganisationer ska informera den berörda användaren om de kriterier som använts för fastställandet av tarifferna.

…”

Målen vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

7 SABAM är ett vinstdrivande bolag som på grund av sin ställning som enda organisation för kollektiv förvaltning av upphovsrätt i Belgien har ett faktiskt monopol på marknaden för uppbörd och fördelning av upphovsrättsavgifter för mångfaldigande och överföring till allmänheten av musikaliska verk.

8 Weareone.World och Wecandance organiserar sedan åren 2005 respektive 2013 de årliga festivalerna Tomorrowland och Wecandance. I samband med olika års festivaler har upphovsrättsskyddade musikaliska verk använts vars förvaltning ombesörjs av SABAM.

9 Enligt beslutet om hänskjutande fastställs nivån på de avgifter som SABAM tar ut av dessa festivalarrangörer på grundval av SABAM:s så kallade tariff ”211” (nedan kallad 211-tariffen).

10 211-tariffen, i den lydelse som är tillämplig i de nationella målen, innehåller två olika taxor, vilka SABAM fritt kan välja att tillämpa. SABAM kan tillämpa antingen en ”lägsta tariff”, som beräknas på grundval av den yta som musikevenemanget tar i anspråk eller på grundval av antalet tillgängliga sittplatser, eller, såsom i förevarande fall, en ”grundtariff”.

11 Grundtariffen beräknas på grundval av bruttointäkterna från biljettförsäljningen, inklusive värdet på fribiljetter till sponsorer, efter avdrag för bokningskostnader, mervärdesskatt och eventuella kommunala avgifter eller, alternativt, på grundval av artistbudgeten, det vill säga de belopp som ställs

till artisternas förfogande för genomförandet av deras program, när summan av denna artistbudget överstiger bruttointäkterna från biljettförsäljningen. Denna grundtariff består av åtta olika inkomstkategorier, på vilka en gradvis avtagande avgift tillämpas.

12 En festivalarrangör kan erhålla rabatter på grundtariffen, beroende på hur stor andel av de musikaliska verk från SABAM:s repertoar som faktiskt framförts under evenemanget. Så länge arrangören inom en viss tidsfrist har skickat en förteckning till SABAM av de verk som framförts vid evenemanget har arrangören således möjlighet att få en rabatt på grundtariffen på följande sätt: om mindre än en tredjedel av de musikaliska verk som framförts kommer från SABAM:s repertoar ska SABAM ta ut en tredjedel av grundtariffen. Om mindre än två tredjedelar av de musikaliska verken som framförts kommer från denna repertoar ska SABAM ta ut två tredjedelar av grundtariffen. Om, slutligen, minst två tredjedelar av de musikaliska verk som framförts kommer från denna repertoar ska SABAM ta ut hela grundtariffen (nedan kallad 1/3–2/3-regeln).

13 Genom skrivelser av den 13 april och den 5 maj 2017 väckte SABAM talan vid den hänskjutande domstolen dels mot Weareone.World, dels mot Wecandance, i syfte att de sistnämnda skulle förpliktas att till SABAM betala belopp motsvarande de upphovsrättsavgifter som dessa festivalarrangörer skulle erlägga till SABAM med tillämpning av den grundtariff som föreskrivs i 211-tariffen för Tomorrowland-festivalerna åren 2014, 2015 och 2016 och Wecandance-festivalerna åren 2013–2016.

14 Weareone.World och Wecandance har vid den hänskjutande domstolen gjort gällande att 211-tariffen är rättsstridig, med motiveringen att de avgifter som beräknas på grundval av denna tariff inte motsvarar det ekonomiska värdet av de tjänster som SABAM tillhandahåller, vilket strider mot artikel 102 FEUF.

15 Festivalarrangörerna gjorde för det första gällande att 1/3–2/3-regeln inte är tillräckligt precis. Det är i detta avseende, enligt festivalarrangörerna, möjligt att med hjälp av modern teknik på ett ännu mer exakt sätt identifiera vilka musikaliska verk från SABAM:s repertoar som faktiskt framförs och hur länge.

16 För det andra har festivalarrangörerna kritiserat SABAM för att ha beräknat grundtariffen på grundval av bruttointäkterna från biljettförsäljningen eller på grundval av artistbudgeten, dock utan att från dessa bruttointäkter låta festivalarrangörerna dra av samtliga kostnader för att arrangera dessa festivaler, vilka inte har något samband med de musikaliska verk som framförs under dessa evenemang.

17 I detta sammanhang har festivalarrangörerna påpekat att intäkterna från biljettförsäljningen inte har något samband med det ekonomiska värdet av den tjänst som SABAM tillhandahåller, eftersom SABAM kan begära en högre ersättning för användningen av samma verk i sin repertoar vid evenemang där inträdesavgiften är högre. Festivalbesökares benägenhet att betala en sådan högre inträdesavgift är emellertid resultatet av faktorer som är oberoende av SABAM:s tjänster, såsom arrangörernas ansträngningar för att skapa en ”helhetsupplevelse”, den infrastruktur som används eller de utövande musikernas nivå.

18 Den hänskjutande domstolen har anfört att det ska prövas huruvida tariffsystemet som SABAM tillämpar är förenligt med artikel 102 FEUF och artikel 16 i direktiv 2014/26. Den hänskjutande domstolen undrar särskilt med vilken precision en prissättning som inrättats av en organisation som har en dominerande ställning på marknaden ska användas för att organisationen ska anses utöva ett missbruk av en sådan dominerande ställning på grund av en oskälig prissättning.

19 Mot denna bakgrund beslutade Ondernemingsrechtbank Antwerpen (Handelsdomstolen i Antwerpen, Belgien) att vilandeförklara målen och ställa följande fråga till domstolen:

”Ska artikel 102 FEUF, eventuellt jämförd med artikel 16 i direktiv 2014/26 […] tolkas så, att det rör sig om missbruk av en dominerande ställning om en upphovsrättsorganisation, som i en medlemsstat har en faktisk monopolställning för rätten till överföring av musikaliska verk till allmänheten, gentemot arrangörer av musikevenemang tillämpar en ersättningsmodell som bland annat grundas på omsättning, och därvidlag

1. tillämpar en schablontariff uppdelad på olika tariffklasser, i stället för en tariff som (med hjälp av de senaste tekniska hjälpmedlen) tar hänsyn till den exakta andel av upphovsrättsorganisationens skyddade musikrepertoar som spelas under evenemanget?

2. låter externa inslag som bland annat biljettpriset, pris för mat och dryck, artistbudgeten för de uppträdande artisterna och budgeten för andra inslag, såsom dekor, ligga till grund för licensavgifterna?”

Prövning av tolkningsfrågan

20 Enligt det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF ankommer det enligt fast rättspraxis på EU-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva. I detta syfte kan EU-domstolen behöva omformulera de frågor som hänskjutits (dom av den 18 december 2019, IT Development, C-666/18, EU:C:2019:1099, punkt 26, och dom av den 19 december 2019, Nederlands Uitgeversverbond och Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, punkt 31 och där angiven rättspraxis).

21 I förevarande fall ska det påpekas att även om den hänskjutande domstolen har begärt att EU-domstolen ska uttala sig om tolkningen av artikel 102 FEUF, i förekommande fall jämförd med artikel 16 i direktiv 2014/26, framgår det av beslutet om hänskjutande att den nationella domstolens fråga specifikt avser tolkningen av begreppet ”missbruk av dominerande ställning”, vilket inte uttryckligen anges i nämnda artikel 16 eller i någon annan bestämmelse i det direktivet. Syftet med direktivet är bland annat, enligt dess skäl 8, att uppnå samordning av de nationella bestämmelserna om hur kollektiva förvaltningsorganisationer får inleda sin verksamhet för att förvalta upphovsrätt och närstående rättigheter, om styrelseformerna för dessa organisationer och om ramen för kontroll av deras verksamhet. Under dessa omständigheter ska den hänskjutande domstolens fråga prövas uteslutande mot bakgrund av artikel 102 FEUF, även om ovannämnda artikel 16.2 andra stycket innehåller relevanta kriterier för bedömningen av huruvida en sådan organisation, vid uppbörden av de upphovsrättsavgifter som ska erläggas, tillämpar oskäliga tariffer.

22 Det ska även påpekas att den hänskjutande domstolen genom den andra delen av denna fråga särskilt har bett EU-domstolen att uttala sig om det samband som fastställts i 211-tariffen mellan å ena sidan de avgifter som tas ut och å andra sidan ”externa faktorer”, såsom inträdespris, pris för mat och dryck, artistbudgeten för utövande musiker samt budgeten för andra inslag, såsom dekor.

23 Det framgår emellertid av beslutet om hänskjutande att de avgifter som är aktuella i det nationella målet har beräknats på grundval av bruttointäkterna från biljettförsäljningen och inte på grundval av arrangörernas artistbudget. Den ställda frågan avser dessutom specifikt huruvida arrangörernas kostnader, bland annat för dekor, borde kunna dras av från bruttointäkterna från försäljningen av inträdesbiljetter, i motsats till vad som föreskrivs i 211-tariffen, vid beräkningen av den avgift som ska betalas.

24 Mot denna bakgrund finner EU-domstolen att den hänskjutande domstolen har ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artikel 102 FEUF ska tolkas så, att det utgör missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i denna artikel när en organisation för kollektiv förvaltning av upphovsrätt, vilken har ett faktiskt monopol i en medlemsstat, för arrangörer av musikevenemang tillämpar en taxa för rätten till överföring av musikaliska verk till allmänheten enligt vilken, för det första, de upphovsrättsavgifter som ska erläggas fastställs på grundval av en tariff som tillämpas på bruttointäkterna från försäljning av inträdesbiljetter, utan att alla de kostnader avseende arrangemanget av festivalen som inte har något samband med de musikaliska verk som framförs under evenemanget kan dras av från dessa intäkter och, för det andra, ett schablonsystem uppdelat i olika tariffklasser används för att bland dessa verk fastställa vilken andel av dem som kommer från upphovsrättsorganisationens repertoar.

25 Enligt artikel 102 första stycket FEUF är ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning på den inre marknaden eller inom en väsentlig del av denna, i den mån det kan påverka handeln mellan medlemsstater, oförenligt med den inre marknaden och förbjudet. Såsom framgår av andra stycket a i denna artikel utgör det missbruk av en dominerande ställning på den inre marknaden att direkt eller indirekt påtvinga någon oskäliga inköps- eller försäljningspriser eller andra oskäliga affärsvillkor.

26 En organisation för kollektiv förvaltning av upphovsrätter såsom SABAM utgör ett företag som omfattas av artikel 102 FEUF (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 februari 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punkt 80).

27 När en sådan upphovsrättsorganisation har monopol i en medlemsstat på förvaltning av upphovsrätt för en viss kategori av skyddade verk, ska den anses ha en dominerande ställning på en väsentlig del av den inre marknaden i den mening som avses i denna artikel (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 februari 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punkt 86 och där angiven rättspraxis).

28 När det gäller avgifter som sådana upphovsrättsorganisationer tar ut, har EU-domstolen vid upprepade tillfällen funnit att dessa organisationers beteende kan utgöra ett missbruk och, således, omfattas av det förbud som avses i artikel 102 FEUF om dessa organisationer, när de fastställer nivån för avgiften, sätter ett för högt pris utan rimligt förhållande till det ekonomiska värdet på den tjänst som upphovsrättsorganisationen tillhandahåller, vilken består i att för användare tillgängliggöra hela repertoaren av de upphovsrättsskyddade musikaliska verk som dessa organisationer förvaltar (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 december 2008, Kanal 5 och TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punkt 28 och där angiven rättspraxis, dom av den 27 februari 2014, OSA, C-351/12, EU:C:2014:110, punkt 88, och dom av den 14 september 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aμentūra - Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punkt 35).

29 Det ankommer på den nationella domstolen att bedöma om sådana avgifter eventuellt är för höga, mot bakgrund av det konkreta fall som den domstolen har att pröva och omständigheterna i målet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 april 1987, Basset, 402/85, EU:C:1987:197, punkt 19, och dom av den 13 juli 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, punkt 32).

30 Vid denna bedömning ankommer det särskilt på den nationella domstolen att beakta upphovsrättens särskilda karaktär och att eftersträva en passande balans mellan intresset hos upphovsmännen till upphovsrättsligt skyddad musik av att få ersättning för användningen av dessa verk och användarnas intresse av att kunna använda dessa verk på rimliga villkor (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 december 2008, Kanal 5 och TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punkterna 30 och 31). För att kontrollera om nivån på de avgifter som upphovsrättsorganisationen tar ut är skälig med hänsyn till såväl upphovsmännens rätt till en skälig ersättning som användarnas legitima intressen, ska inte bara det ekonomiska värdet av den kollektiva förvaltningstjänsten som sådan beaktas, utan även arten och omfattningen av användningen av verken samt det ekonomiska värde som användningen ger upphov till.

31 Det ska härvidlag göras en bedömning av om det finns en alltför stor brist på överensstämmelse mellan den kostnad som faktiskt har burits och det pris som faktiskt utkrävts och, om det visar sig vara så, undersökas om det är fråga om ett påtvingande av ett oskäligt pris, antingen i fråga om priset i sig eller i förhållande till priserna på konkurrerande tjänster. Det finns emellertid andra metoder som gör det möjligt att fastställa huruvida ett pris eventuellt är alltför högt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 september 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punkterna 36 och 37 och där angiven rättspraxis).

32 Vad särskilt gäller avgifter som tas ut av upphovsrättsorganisationer kan det med dessa metoder, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 33 i sitt förslag till avgörande, bland annat göras en jämförelse mellan det pris vars skälighet har ifrågasatts och referensvärden såsom de priser som det dominerande företaget tidigare har tagit ut för samma tjänster på samma relevanta marknad, de priser som ett sådant företag tar ut för andra tjänster eller i förhållande till andra kundkategorier, eller de priser som andra företag tar ut för samma tjänster eller för jämförbara tjänster på andra nationella marknader, dock i den mån denna jämförelse görs på en enhetlig grund (se, för ett liknande resonemang, särskilt gällande den senare utgångspunkten för jämförelse, dom av den 14 september 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra - Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punkt 38 och där angiven rättspraxis).

33 Det är mot bakgrund av ovanstående överväganden som EU-domstolen ska pröva den hänskjutande domstolens frågor.

34 Den hänskjutande domstolen vill få klarhet i om det utgör missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i artikel 102 FEUF när en upphovsrättsorganisation, för arrangörer av musikevenemang tillämpar en taxa där de upphovsrättsavgifter som ska erläggas fastställs på grundval av en tariff som tillämpas på bruttointäkterna från försäljning av inträdesbiljetter, utan att alla de kostnader avseende arrangemanget av festivalen som inte har något samband med de musikaliska verk som framförs under evenemanget kan dras av från dessa intäkter.

35 Weareone.World och Wecandance har nämligen, såsom det har erinrats om i punkt 17 ovan, vid den hänskjutande domstolen för det första gjort gällande att intäkterna från biljettförsäljningen inte har något samband med det ekonomiska värdet av den tjänst som SABAM tillhandahåller, eftersom SABAM kan begära en högre ersättning för användningen av samma verk i sin repertoar vid evenemang där inträdesavgiften är högre.

36 För det andra är bruttointäkterna från sådana festivaler som dem som är aktuella i det nationella målet, enligt Weareone.world och Wecandance, ett resultat av arrangörernas ansträngningar att skapa en ”helhetsupplevelse”, av den infrastruktur som används eller av nivån på de utövande musikerna. Dessa faktorer, som SABAM har vägrat att göra avdrag för från bruttointäkterna vid beräkningen av de avgifter som festivalarrangörerna ska betala, har inte något samband med den ekonomiska tjänst som SABAM tillhandahåller.

37 Vad för det första gäller frågan huruvida en upphovsrättsorganisation kan åsidosätta artikel 102 FEUF genom att ålägga festivalarrangörer en avgiftstaxa som beräknas på grundval av bruttointäkterna från försäljningen av inträdesbiljetter gör domstolen följande bedömning. När det gäller avgifter som tas ut som ersättning för upphovsrätt till offentligt framförande av musikaliska verk på diskotek, och vars belopp beräknades på grundval av dessa diskoteks bruttointäkter, har domstolen redan slagit fast att sådana avgifter ska anses utgöra ett normalt utnyttjande av upphovsrätten och att det inte i sig utgjorde ett missbruk i den mening som avses i artikel 102 FEUF att ta ut sådana avgifter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 9 april 1987, Basset, 402/85, EU:C:1987:197, punkterna 15, 18, 20 och 21, och dom av den 13 juli 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, punkt 45).

38 Vad gäller uttag av avgifter motsvarande en procentandel av tv-företags intäkter från tv-sändningar riktade till allmänheten, från annons- och/eller abonnemangsförsäljningen, har domstolen kommit fram till att dessa i princip står i rimlig proportion till det ekonomiska värdet av den tjänst som upphovsrättsorganisationen tillhandahåller, i den mån dessa avgifter beräknas på grundval av tv-företagens intäkter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 december 2008, Kanal 5 och TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punkterna 34 och 37).

39 En sådan rättspraxis – av vilken det framgår att en upphovsrättsorganisations avgiftstaxa som grundar sig på en procentandel av intäkterna från ett musikevenemang ska anses utgöra ett normalt utnyttjande av upphovsrätten och i princip står i rimligt förhållande till det ekonomiska värdet på den tjänst som denna upphovsrättsorganisation tillhandahåller – kan överföras på en sådan avgiftstaxa som den som är aktuell i det nationella målet, vilken beräknas på grundval av bruttointäkterna från försäljningen av inträdesbiljetter till en festival. En upphovsrättsorganisations tillämpning av en sådan taxa utgör således inte i sig ett missbruk i den mening som avses i artikel 102 FEUF.

40 Genom att tillämpa en sådan taxa, söker SABAM nämligen uppnå ett legitimt mål, nämligen att tillvarata sina medlemmars rättigheter och intressen gentemot användarna av deras musik (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 juli 1989, Tournier, 395/87, EU:C:1989:319, punkt 31).

41 Dessutom utgör de avgifter som följer av en sådan taxa ersättning för överföringen till allmänheten av dessa musikaliska verk. Denna ersättning ska dock bedömas med hänsyn tagen till det ekonomiska värdet av detta användande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 december 2008, Kanal 5 och TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punkt 36), vilket bland annat är beroende av det antal personer som får tillgång till de skyddade verken (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 oktober 2011, Football Association Premier League m.fl., C-403/08 och C-429/08, EU:C:2011:631, punkt 109 och där angiven rättspraxis) och hur viktig användningen av de skyddade verken är för evenemanget i fråga.

42 Vad för det andra gäller arrangörernas ansträngningar för att göra dessa festivaler till en ”helhetsupplevelse”, den infrastruktur som används eller nivån på de utövande musikerna, kan det inte uteslutas, såsom Weareone.World och Wecandance har gjort gällande, att sådana investeringar kan påverka de inträdesavgifter som kan begäras och följaktligen nivån på den avgift som SABAM lagligen kan ta ut.

43 Denna omständighet påverkar emellertid inte de slutsatser som kan dras av den rättspraxis som det erinrats om i punkt 39 ovan.

44 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 63 och 68 i sitt förslag till avgörande, avser nämligen denna rättspraxis för det första de avgiftstaxor som upphovsrättsorganisationerna tar ut av användare på grundval av deras bruttoomsättning, utan avdrag för alla de kostnader som har samband med deras tjänster, och detta trots att denna omsättning i inte obetydlig utsträckning kunde bero på andra faktorer än användningen av de skyddade musikaliska verken. Sådana faktorer som dem som avses i punkt 42 ovan utgör således inte i sig hinder för att de avgifter som ska betalas till en upphovsrättsorganisation beräknas på grundval av en sådan taxa, under förutsättning att denna tar hänsyn till samtliga relevanta omständigheter, i synnerhet de omständigheter som nämns i den rättspraxis som det hänvisas till i punkt 41 ovan.

45 För det andra kan det vara särskilt svårt att bland dessa faktorer objektivt fastställa de specifika beståndsdelar som inte har något samband med de musikaliska verk som framförs och följaktligen med den tjänst som upphovsrättsorganisationen tillhandahåller, eller att på samma sätt beräkna deras ekonomiska värde och deras inverkan på intäkterna från biljettförsäljningen för de aktuella festivalerna.

46 Att ålägga en upphovsrättsorganisation en skyldighet att i samtliga fall beakta sådana särskilt heterogena och subjektiva omständigheter vid upprättandet av en avgiftstaxa för användningen av skyddade musikaliska verk och att göra en konkret kontroll av dessa omständigheter, vid äventyr av att denna taxa eventuellt kvalificeras som missbruk i den mening som avses i artikel 102 FEUF, skulle dessutom kunna medföra en oproportionerlig ökning av kostnaderna för förvaltningen av avtal och övervakningen av användningen av upphovsrättsligt skyddade musikaliska verk.

47 Härav följer att den omständigheten att en upphovsrättsorganisation tillämpar en taxa i vilken de upphovsrättsavgifter som ska erläggas beräknas på grundval av en bruttointäkt från försäljningen av inträdesbiljetter, utan att alla kostnader för att organisera sådana evenemang kan dras av från dessa intäkter, inte i sig utgör missbruk i den mening som avses i artikel 102 FEUF.

48 Oaktat vad som anförts ovan kan, såsom det har erinrats om i punkterna 28 och 29 ovan, en upphovsrättsorganisations användning av en avgiftstaxa som grundar sig på bruttointäkterna från försäljningen av inträdesbiljetter omfattas av förbudet i nämnda artikel, om storleken på den avgift som faktiskt fastställts med tillämpning av denna taxa inte står i rimlig proportion till det ekonomiska värdet av den tillhandahållna tjänsten, vilket det ankommer på den nationella domstolen att fastställa mot bakgrund av samtliga omständigheter i det enskilda fallet, inklusive det fastställda beloppet för avgiften och det underlag för intäkter på vilket detta belopp beräknas.

49 Därefter vill den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida det utgör missbruk av dominerande ställning, i den mening som avses i artikel 102 FEUF, att en upphovsrättsorganisation tar ut avgifter av arrangörer av musikevenemang på grundval av en taxa i vilken det används ett schablonsystem uppdelat i olika tariffklasser, såsom det som föreskrivs enligt 1/3–2/3-regeln, för att bland dessa verk fastställa vilken andel av dem som kommer från upphovsrättsorganisationens repertoar.

50 Såsom domstolen redan har haft tillfälle att understryka, måste den avgift som upphovsrättsorganisationer tillämpar beakta hur många upphovsrättsligt skyddade verk som faktiskt används (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 december 2008, Kanal 5 och TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punkt 39, och dom av den 16 juli 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Commission, C-385/07 P, EU:C:2009:456, punkt 143).

51 I förevarande fall konstaterar domstolen att 211-tariffen i viss mån beaktar det antal upphovsrättsligt skyddade musikaliska verk som faktiskt har framförts, eftersom 1/3–2/3-regeln, såsom det har erinrats om i punkt 12 ovan, gör det möjligt för festivalarrangören att erhålla en schablonmässig sänkning av grundtaxan i förhållande till andelen musikaliska verk från SABAM:s repertoar som faktiskt framförs under det aktuella evenemanget.

52 Efter detta klargörande framgår det även av domstolens praxis att tillämpningen av en avgiftstaxa i vilken det beaktas hur många musikaliska verk som faktiskt har framförts kan utgöra missbruk när det finns en alternativ metod som gör det möjligt att på ett mer exakt sätt identifiera och kvantifiera användningen av dessa verk och samma legitima mål, det vill säga tillvaratagandet av upphovsmännens, kompositörernas och musikförläggarnas intressen, kan uppnås genom denna metod, utan att medföra en oproportionerlig ökning av kostnaderna för förvaltning av avtal och övervakning av användningen av upphovsrättsligt skyddade musikaliska verk (se, för ett liknande resonemang, dom av den 11 december 2008, Kanal 5 och TV 4, C-52/07, EU:C:2008:703, punkt 40).

53 Det framgår att 1/3–2/3-regeln endast på ett mycket oprecist sätt beaktar det antal musikaliska verk som faktiskt har utnyttjats och som kommer från SABAM:s repertoar. Såsom Wecandance, Weareone.World och Europeiska kommissionen har påpekat leder denna regel till att SABAM nästan systematiskt uppbär inkomster som kan vara betydligt högre än de inkomster som motsvarar detta antal.

54 SABAM har i detta avseende gjort gällande att den aktuella identifieringstekniken är mycket kostsam och att ytterligare förvaltningskostnader följer av bolagets skyldighet att, när avgifterna tas ut, närmare ange vilken del av bolagets repertoar som arrangören använder.

55 Såsom framgår av punkt 29 ovan ankommer det på den nationella domstolen att, mot bakgrund av det konkreta fall som den domstolen har att pröva och omständigheterna i målet, inbegripet, i ett sådant mål som det som är aktuellt vid den nationella domstolen, tillgången till och tillförlitligheten av de tillhandahållna uppgifterna om användningen av de verk som ingår i den berörda upphovsrättsorganisationens repertoar och de tekniska verktyg som finns, pröva huruvida det finns en alternativ metod som gör det möjligt att identifiera och kvantifiera denna användning på ett mer precist sätt mot bakgrund av de omständigheter som anges i punkt 52 ovan.

56 I förevarande fall visar flera omständigheter att SABAM har möjlighet att använda en sådan annan metod, vilket det emellertid ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

57 För det första ska det nämligen påpekas att det för tillämpning av 1/3–2/3-regeln krävs att det fastställs exakt hur stor andel av de verk som framförs som kommer från SABAM:s repertoar, eftersom SABAM, såsom det har erinrats om i punkt 12 ovan, endast tillämpar denna regel i den mån arrangören inom en viss tid har översänt en förteckning till SABAM över de verk som faktiskt har framförts under det aktuella evenemanget, i syfte att göra det möjligt för SABAM att fastställa om mindre än en tredjedel eller mindre än två tredjedelar av de verk som framförts kommer från dess repertoar. En sådan förteckning gör det emellertid i princip möjligt att mer exakt fastställa hur stor andel av verken som kommer från SABAM:s repertoar.

58 För det andra har Wecandance och Weareone.World åberopat teknisk utveckling, bland annat utveckling av digitala tekniker för identifiering av musikaliska verk som gör det möjligt att exakt identifiera de framförda verk som kommer från SABAM:s repertoar. Det kan inte uteslutas att sådana tekniska verktyg kan identifiera och kvantifiera de verk som framförs på ett mer exakt sätt.

59 För det tredje har Weareone.World slutligen gjort gällande att det finns andra metoder för identifiering och kvantifiering av framförda verk vilka godkänts av SABAM i andra versioner av 211-tariffen, såsom att anlita ett auktoriserat kontrollföretag eller att, på tillfällig basis, ersätta 1/3–2/3-regeln med en regel som gör det möjligt att mer exakt beakta vilken andel av de framförda musikaliska verken som kommer från dess repertoar.

60 Mot bakgrund av det ovan anförda ska tolkningsfrågan besvaras enligt följande. Artikel 102 FEUF ska tolkas så, att det inte utgör missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i denna artikel när en organisation för kollektiv förvaltning av upphovsrätt, vilken har ett faktiskt monopol i en medlemsstat, för arrangörer av musikevenemang tillämpar en taxa för rätten till överföring av musikaliska verk till allmänheten som innebär följande:

– De upphovsrättsavgifter som ska erläggas fastställs på grundval av en tariff som tillämpas på bruttointäkterna från försäljning av inträdesbiljetter, utan att alla de kostnader avseende arrangemanget av festivalen som inte har något samband med de musikaliska verk som framförs under evenemanget kan dras av från dessa intäkter, förutsatt att, med beaktande av samtliga relevanta omständigheter i det aktuella fallet, de avgifter som upphovsrättsorganisationen faktiskt tar ut med tillämpning av denna taxa inte är oskäliga med beaktande bland annat av arten och omfattningen av användningen av verken, det ekonomiska värde som användningen ger upphov till och det ekonomiska värdet av de tjänster som denna upphovsrättsorganisation tillhandahåller, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

– Ett schablonsystem uppdelat i olika tariffklasser används för att bland framförda musikaliska verk fastställa vilken andel av dem som kommer från upphovsrättsorganisationens repertoar, förutsatt att det inte finns någon annan metod som gör det möjligt att mer exakt identifiera och kvantifiera

användningen av dessa verk och uppnå samma legitima mål, det vill säga tillvaratagande av upphovsmännens, kompositörernas och musikförläggarnas intressen, utan att detta medför en oproportionerlig ökning av kostnaderna för förvaltning av avtal och övervakning av användningen av upphovsrättsligt skyddade musikaliska verk. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva detta mot bakgrund av det konkreta mål den har att pröva och med beaktande av samtliga relevanta omständigheter, inklusive tillgången till och tillförlitligheten av de tillhandahållna uppgifterna samt de tekniska verktyg som finns.

Rättegångskostnader

61 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (femte avdelningen) följande:

Artikel 102 FEUF ska tolkas så, att det inte utgör missbruk av dominerande ställning i den mening som avses i denna artikel när en organisation för kollektiv förvaltning av upphovsrätt, vilken har ett faktiskt monopol i en medlemsstat, för arrangörer av musikevenemang tillämpar en taxa för rätten till överföring av musikaliska verk till allmänheten som innebär följande:

– **De upphovsrättsavgifter som ska erläggas fastställs på grundval av en tariff som tillämpas på bruttointäkterna från försäljning av inträdesbiljetter, utan att alla de kostnader avseende arrangemanget av festivalen som inte har något samband med de musikaliska verk som framförs under evenemanget kan dras av från dessa intäkter, förutsatt att, med beaktande av samtliga relevanta omständigheter i det aktuella fallet, de avgifter som upphovsrättsorganisationen faktiskt tar ut med tillämpning av denna taxa inte är oskäliga med beaktande bland annat av arten och omfattningen av användningen av verken, det ekonomiska värde som användningen ger upphov till och det ekonomiska värdet av de tjänster som denna upphovsrättsorganisation tillhandahåller, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.**

– **Ett schablonsystem uppdelat i olika tariffklasser används för att bland framförda musikaliska verk fastställa vilken andel av dem som kommer från upphovsrättsorganisationens repertoar, förutsatt att det inte finns någon annan metod som gör det möjligt att mer exakt identifiera och kvantifiera användningen av dessa verk och uppnå samma legitima mål, det vill säga tillvaratagande av upphovsmännens, kompositörernas och musikförläggarnas intressen, utan att detta medför en oproportionerlig ökning av kostnaderna för förvaltning av avtal och övervakning av användningen av upphovsrättsligt skyddade musikaliska verk. Det ankommer på den nationella domstolen att pröva detta mot bakgrund av det konkreta mål den har att pröva och med beaktande av samtliga relevanta omständigheter, inklusive tillgången till och tillförlitligheten av de tillhandahållna uppgifterna samt de tekniska verktyg som finns.**

Underskrifter